

Ochrana včel je především o vzájemné komunikaci

Základním úkonem ochrany včel proti jejich poškození přípravky na ochranu rostlin je písemné nahlášení trvalých stanovišť včelstev na příslušné Obecní úřady, což musí včelaři provést do 28. února a každý přesun včelstev na dočasné nebo i nově zřizované trvalé stanoviště později v roce musí hlásit 5 dnů předem. Je nejlepší to vždy udělat formou doporučeného dopisu nebo osobním potvrzením kopie oznámení razítkem s datem přijetí, aby byla zajištěna dokladovatelnost při případných nastalých problémech. Toto opatření není samoučelné, neboť zemědělec, nebo ten kdo zodpovídá za chemické ošetření porostů, si vždy musí na obcích zjistit informace o umístění včelstev v okruhu 5 km kolem ošetřovaného pozemku. Pokud včelař svá stanoviště neoznámí, nejenže při případné otravě nebude mít nárok na jakoukoliv náhradu, ale dokonce může být sám postižen pokutou! **Proto pokud jste tak ještě neučinili, okamžitě pošlete svá hlášení na Obecní úřady!**

Ochrana včel před chemickými látkami v zemědělství je dále především o vzájemné komunikaci a informovanosti včelař – zemědělec a o dodržování základních předpisů. Dodržovat jen literu zákona často nestačí. Je dobré vědět o sobě přímo. Zemědělce v okolí stanovišť navštěvovat a vzájemně se informovat, a to nejen pokud přistavujeme svá včelstva k porostům, ale prostě i jen tak pro přehled. Alespoň já to tak dělám, i když přiznávám, že z titulu své profese mám k zemědělcům o něco blíže než většina

včelařů. Zabráníme tak předem možným problémům a nedorozuměním.

Jak je to s postřiky a jejich vlivem na včely

Co se týká možných otrav včelstev v důsledku chemických ošetření rostlin, tak tato možnost v posledních letech spíše klesá. Dnes povolené přípravky na ochranu rostlin již prošly razantní selekcí a ty pro včely skutečně nebezpečné již jsou vesměs vyřazeny z používání a navíc dochází ke stálému snižování aplikovaných dávek. K poškození včel tedy může dojít jedině špatnou technologií aplikace v rozporu se závaznou etiketou přípravku, ve které se mimo jiné odráží i předchozí několikaleté testování přípravků z vlivu na včely. Vždy jde tedy o selhání lidského faktoru, chybu člověka. I toto by se však mělo stávat stále méně, neboť zemědělské pracovníky v ochraně rostlin musí již po dva roky absolvovat školení a přezkoušení ze správné zemědělské praxe, což dříve nebylo. Navíc při zjištěném nedodržení závazných předpisů při aplikaci agrochemie ze strany státních orgánů hrozí zemědělcům až ztráta nároku na dotace, a to je obrovský Damoklův meč visící dnes nad každým zemědělským podnikem.

Přípravky pro ochranu rostlin se z hlediska vlivu na včely nově dělí na:

zvláště nebezpečné pro včely
nebezpečné pro včely
s přijatelným rizikem pro včely

Přípravky **zvláště nebezpečné pro včely** (klasifikace přípravku je taxativně vyznačena v jeho etiketě schválené Státní rostlinolékařskou správou) se nikdy nesmí aplikovat letecky ani nesmí být pozemně (postřikovačem) aplikovány na porosty navštěvované včelami, a to v žádné denní době, tedy ani večer či brzy ráno.

Zatímco přípravky **nebezpečné pro včely** se na takové porosty mohou aplikovat v době po skončení denního letu včel, avšak nejpozději do 23. hodiny večerní. Tímto ustanovením se zamezuje časné ranním postřikům, které se často mohou z nejrůznějších důvodů protáhnout až do dopoledních hodin a malér je na světě. Přitom se také musí počítat s odfouknutím větrem na vedlejší porosty a zachovávat distanční vzdálenost nebo s tím, jak dlouho zůstane aktivní na povrchu rostlin, jednodušeji řečeno, jak dlouho po aplikaci se v něm přilétnuvší včela může ještě smočít.

Přípravky **s přijatelným rizikem pro včely** se mohou stříkat prakticky kdykoliv, avšak musí být přesně dodržena ustanovení etikety o dávkování, míchání apod. Pokud se takový přípravek smíchá do směsi s jiným přípravkem, který není uveden v etiketě nebo například s hnojivem DAM, již se tato směs považuje za pro včely o jeden řád nebezpečnější a podle toho se pak musí přistupovat k aplikaci.

Leteckou aplikaci musí zemědělec vždy hlásit Obecním úřadům v dotčeném katastru 48 hodin před začátkem. Úřad to musí veřejně oznámit a včelaři mají povinnost na základě toho neprodleně nahlásit směry hromadného letu včel. Právě pro účely letecké aplikace, aby pilot z výšky včelstva viděl, musí mít včelař stanoviště včelstev umístěná mimo obec označena žlutým rovnostranným trojúhelníkem o délce strany 1 m.

Co říci závěrem

Za případnou otravu včelstev, a dnes naštěstí již otrav mnoho není, skutečně nikdy nemůže přípravek samotný, ale člověk, který jej aplikoval. Člověk, který nedodržel závazné předpisy. Vše je jen

a zase o lidech. Nejvíce chyb se děje právě v důsledku liknavosti nebo neznalosti či špatného odhadu. A je to také o vzájemné domluvě a znalosti problému. Včelař bez zemědělce být nemůže, právě tak jako zemědělec bez včelaře. Proto chodte za „vašimi“ zemědělci, zvěte je do schůzí, případně je získejte za členy včelařského spolku. Vzájemná informovanost se oběma stranám mnohonásobně vyplatí. Snažte se vzájemně se obeznámit se základy své práce a vzájemně pochopit své problémy.

Co lze doporučit, pokud už k podezření na úhyn včelstev v důsledku aplikace agrochemie dojde? Rozhodně nečekat a ihned přivolat místně příslušného pracovníka Státní veterinární správy k zaprotokolování případu a odběru vzorků. Jakékoliv otálení být jen v řádu hodin může znamenat ztrátu důkazů pro vymáhání náhrady škody nebo i jen vysvětlení celého případu. A dále vždy hlase své organizaci podezřelý úhyn včelstev kdykoliv v roce a svá včelstva vždy pečlivě kontrolujte a monitorujte. Nejenže budete mít kontrolu, ale napomůžete i dalšímu poznávání překvapivých procesů, které nám příroda neustále chystá.

Co se považuje za porost navštěvovaný včelami?

Jde o lesní, jiný stromový nebo keřový porost, který kvete nebo se u něj vyskytuje medovice či mimokvětinný nektar a dále polní, luční nebo i okrasný porost, kde na jednom metru čtverečním se vyskytují více než 2 kvetoucí rostliny a to počítáno včetně plevelů!

Termíny hlášení:

Do 28. 2. nahlásit na Obecní úřady trvalá stanoviště včelstev

5 dnů předem hlásit na Obecní úřady přísuny nebo osazení nově zřizovaných stanovišť

Po vyhlášení letecké aplikace neprodleně nahlásit na Obecní úřad stanoviště a let včel

Vždy hlásit zdravotníkovi Základní organizace ČSV podezřelá a větší úhyny včelstev

Při podezření na otravu pesticidy ihned volat pracovníka Státní veterinární správy

*Ing. Václav Jirka, foto autor
vaclav.jirka@centrum.cz
Moderní včelař 1/2008*

